

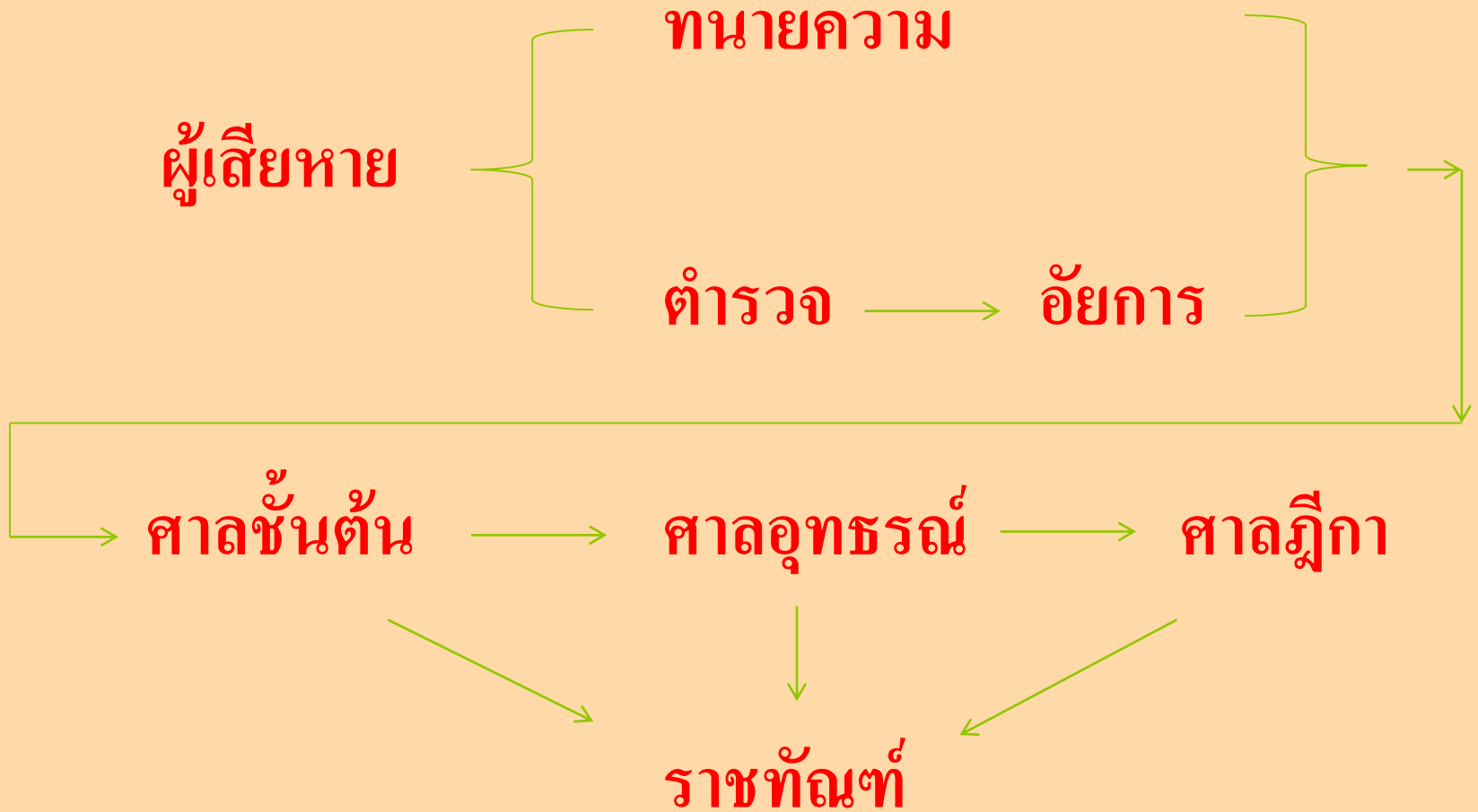
รายวิชา

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา
(LW 0103)

อ.ทศพร มุลรัตน์

สำนักวิชากฎหมาย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

การดำเนินคดีอาญา

เรื่องที่ 1 : บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

1. ผู้เสียหาย

2. ผู้กระทำผิด

3. ทนายความ

4. เจ้าพนักงานของรัฐ

5. ศาล

(1) ผู้เสียหาย

แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. ผู้เสียหายที่แท้จริง
2. ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย
ที่แท้จริง

ผู้ได้รับความเสียหายที่แท้จริง

1. มีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้น
2. บุคคลนั้นได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดความผิดนั้น
3. บุคคลนั้นต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย

ผู้เสียหายโดยนิตินัย คือ

ผู้เสียหายที่มีได้มีส่วนร่วม

หรือก่อให้เกิดความผิดทางอาญา

นั้น

ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่แท้จริง

1. สามีมีสิทธิฟ้องคดีอาญาแทนภริยาได้ ต่อเมื่อได้รับอนุญาตโดยชัดแจ้งจากภริยา มาตรา 4
2. ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล เฉพาะแต่ในความผิดซึ่งได้กระทำต่อผู้เยาว์ หรือผู้ไร้ความสามารถซึ่งอยู่ในความดูแล มาตรา 5(1)
3. ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา เฉพาะแต่ในความผิดทางอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้ มาตรา 5(2)

**4. ผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคล เฉพาะ
ความผิดซึ่งกระทำลงแก่นิติบุคคลนั้น
มาตรา 5(3)**

**5. ผู้แทนเฉพาะคดี (กรณีไม่มีผู้แทนโดยชอบ
ธรรมหรือผู้อนุบาล) มาตรา 6**

6. ผู้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหาย

ผู้มีอำนาจจัดการแทนมาตรา 4

มาตรา 4 “ในคดีอาญาซึ่งผู้เสียหายเป็นหญิงมีสามี หญิงนั้นมิสิทธิฟ้องคดีได้เอง โดยมีต้องได้รับอนุญาตของสามีก่อน

ภายใต้บังคับมาตรา 5 (2) สามีมิสิทธิฟ้องคดีอาญาแทนภริยาได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตโดยชัดแจ้งจากภริยา”

ผู้มีอำนาจจัดการแทนตามมาตรา 5

มาตรา 5 บัญญัติว่า “บุคคลเหล่านี้จัดการแทนผู้เสียหายได้

- (1) ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล เฉพาะแต่ในความผิดซึ่งได้กระทำต่อผู้เยาว์ หรือผู้ไร้ความสามารถซึ่งอยู่ในความดูแล
- (2) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา เฉพาะแต่ในความผิดทางอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้
- (3) ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นๆ ของนิติบุคคล เฉพาะความผิดซึ่งกระทำลงแก่นิติบุคคลนั้น ”

(2) ผู้กระทำผิด

ฐานะของผู้กระทำผิด

1. ผู้ต้องหา หมายถึง บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องศาล

มาตรา **2 (2)**

2. จำเลย หมายถึง บุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้วโดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด มาตรา **2(3)**

(4) เจ้าพนักงานของรัฐ

1. พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
2. พนักงานสอบสวน
3. พนักงานอัยการ
4. พนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายราชทัณฑ์
5. นักจิตวิทยา และ นักสังคมสงเคราะห์

พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(ก) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้น
ผู้ใหญ่

(ข) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

พนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวน หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวนคดีอาญา

- **ในกรุงเทพมหานคร** ได้แก่ ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

- **ในจังหวัดอื่น** ได้แก่

- พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่

- ปลัดอำเภอ

- นายร้อยตำรวจตรี

คดีความผิดซึ่งทำขึ้นนอกราชอาณาจักร ได้แก่

1. อัยการสูงสุด หรือผู้รักษาการแทน
2. พนักงานสอบสวนที่ได้รับมอบหมายจาก

อัยการสูงสุด

3. พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุด
4. พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหาถูกจับ
5. พนักงานสอบสวนซึ่งรัฐบาลต่างประเทศ หรือผู้เสียหาย ได้ร้องฟ้องให้ลงโทษผู้ต้องหา

3. พนักงานอัยการ

พนักงานอัยการ หมายถึง เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ทั้งนี้จะเป็นข้าราชการในสำนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจเช่นนั้น

4. เจ้าหน้าที่ย้ายราชทัณฑ์

5. นักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์

(5) ศาล

แบ่งศาลออกเป็น **3** ชั้น คือ
ศาลชั้นต้น

ศาลอุทธรณ์

ศาลฎีกา

(5) ศาล

ศาลชั้นต้นในคดีอาญา

- ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ศาลแขวง

ศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาธนบุรี

ศาลจังหวัดมีนบุรี

- ในจังหวัดอื่น ได้แก่ ศาลแขวง และศาลจังหวัด

(5) ศาล

- **ศาลชั้นต้น** : ผู้พิพากษาคดีอาญา ประกอบด้วยองค์คณะอย่างน้อย **2** คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน **1** คน นั่งพิจารณา เว้นแต่คดีซึ่งอยู่ในอำนาจศาลแขวง ผู้พิพากษานายเดียวมีอำนาจพิจารณาพิพากษา
- **ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา** : ผู้พิพากษาคดีอาญา ประกอบด้วยองค์คณะอย่างน้อย **3** คน

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งนักการเมือง

นายกรัฐมนตรี

รัฐมนตรี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สมาชิกวุฒิสภา